

چکیده:

آس به معنای کارافزاری که برای خرد کردن گندم و سایر دانه های گیاهی به کار می رود ، انواع مختلفی دارد که از میان آنها می توان به دستآس و خرآس و گاوآس و آسیاب و آسباد اشاره کرد . ریشه یابی واژه آسباد ما را به این سو می برد که واژه های معادلی به مانند آسیاب یادی و آسیا بادی که ما به جای آسباد به کار می بریم اشتباه هستند . آسبادها، آس هایی هستند که با باد کار می کنندو تاریخ پیدایش آنها به قرون اولیه میلادی در ایران بر میگردد و ایرانیان اولین افرادی هستند که به این فن آوری دست پیدا کردند. در اروپا ما آسبادها را با یک تاخر زمانی ۸۰۰ ساله داریم . که البته آس های اروپایی و ایرانی خیلی در ساختار با یکدیگر متفاوتند.

پراکنش جغرافیایی آسبادها ، محدوده شرقی و جنوب شرقی ایران است ، یعنی در نواحی که باد قدرت و هیبت لازم را برای چرخاندن این چرخ بادها را داشته باشند(محدوده وزش بادهای ۱۲۰ روزه). شهرستان خواف در منتهی الیه جنوب شرقی خراسان رضوی در شرق کشور واقع شده است روستای نشتیفان درفاصله ۲۰ کیلومتری جنوب شرقی این شهرستان قرار گرفته است. در این روستا یک سری آسباد وجود دارد که از لحاظ تعداد و سالمی در تمام ایران منحصر بفرد هستند . اجزای آسبادهای این منطقه را می توان به چند دسته تقسیم کرد : اجزای چرخ باد و اجزای چرخ آس و اجزای معماری .

سیه باد (بادهای ۱۲۰ روزه) در این روستا بیشتر از ۱۲۰ روز طول می کشدو میانگین پنج ساله طول این بادها در این منطقه را ۱۳۲ روز می رسد . روز به روز از اواخر اردیبهشت بر قدرت این باد افزوده می شود و در تیرماه به اوج قدرت خود می رسند و تا اوایل مهرماه طول می کشد . با توجه به جنبه عملکردی این آسبادها مرمتی که برای این آسبادها باید در نظر گرفت نوعی تعمیر محسوب می شود تا بتوان دوباره عملکرد را به این آسبادها برگرداند. اگر خواسته باشیم آسبادها دوباره احیا کرد باید به دلایل از کار افتادگی آنها رجوع کرد . تحقیق در این زمینه نشان داد یکی از مهمترین دلایل سیاست انحصار خرید و فروش گندم و تولید آرد در دهه های آغازین قرن جاری شمسی توسط دولت بوده است. که البته تا سالهای اخیر این سیاست ادامه داشته است. با بررسی سامانه چرخه بازرگانی از تولید تا مصرف گندم مشخص گردید ، که یکی از مهمترین نارسائی ها ، سیاست تعاونی روستایی در ایفای نقش واسطه در خرید گندم از روستائیان و تحویل به سازمان غله کشور بوده است و برای احیای آسبادها باید با ریزنی های منطقه ای سعی در تغییر این رویه داشته باشیم .